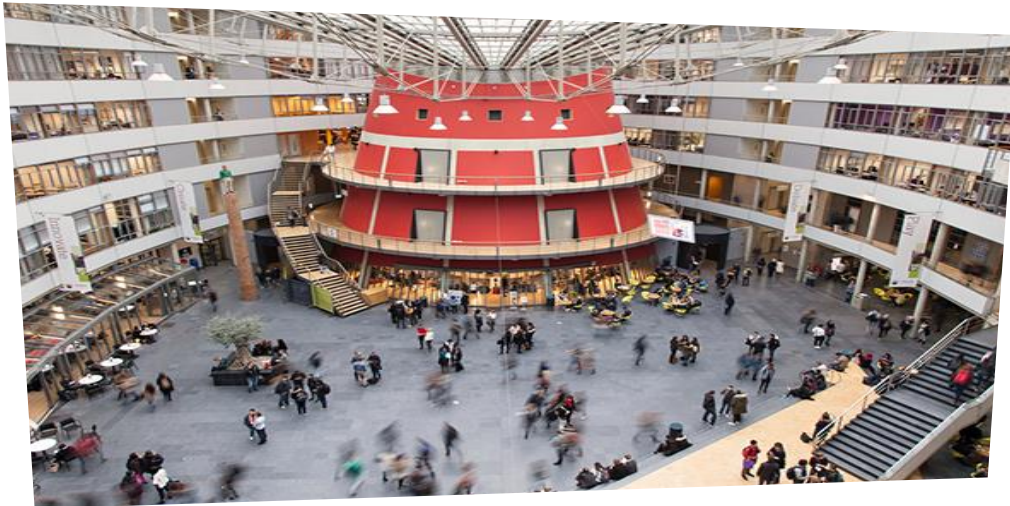

De waarden van voetbal

Onderzoek naar de energie bij drie Heerlense voetbalverenigingen

Sportkunde / Lectoraat Impact of Sport

let's change
YOU. US. THE WORLD.

DE HAAGSE
HOGESCHOOL

Onderzoek naar de energie bij drie Heerlense voetbalverenigingen

Auteur

Sander Bloemendaal, Koen Breedveld, Twan Schreiner

Afdeling

Sportkunde/ lectoraat Impact of Sport

Datum

28 juni 2024

Type project

Onderzoeksrapportage

Versie

Eindrapportage

Inhoudsopgave

1	Inleiding	7
1.1	Achtergrond en doelstelling	7
1.2	Vertrekpunt: de waardenvolle club	7
1.3	Opzet project.....	8
1.3	Opzet rapportage.....	8
2	Model en prioritering	9
2.1	Methode.....	9
2.2	Waarden en thema's	9
3	FC Hoensbroek	13
3.1	Organisatiebeschrijving	13
3.2	Uitwerking thema's FC Hoensbroek	13
4	RKHBS	17
4.1	Organisatiebeschrijving	17
4.2	Uitwerking thema's RKHBS	17
5	Sporting Heerlen	21
5.1	Organisatiebeschrijving	21
5.2	Uitwerking thema's Sporting Heerlen.....	22
6	Gemeente Heerlen	25
6.1	Inleiding	25
6.2	Prioritering van waarden.....	25
7	Conclusie en aanbevelingen	27
7.1	Inhoudelijke conclusies.....	27
7.2	Inhoudelijke aanbevelingen	27
7.3	Terugblik op het proces.....	28
7.4	Aanbevelingen toekomstige vormgeving verenigingsondersteuning	29

1 Inleiding

1.1 Achtergrond en doelstelling

Nederland is een land van sportverenigingen. In bijna geen enkel ander Europees land zijn er zoveel sportverenigingen, en zoveel vrijwilligers, als in ons kikkerlandje¹. Die traditie van sporten bij een vereniging is een groot goed. Dat stimuleert niet alleen het deelnemen aan sport, maar bij de vereniging ben je ook iemand, leer je teamgenoten en andere leden kennen, en beleef je samen in die mini-gemeenschap die de sportvereniging is, mooie (en minder mooie) momenten. Als vrijwilliger leer je problemen oplossen en doe je allerhande vaardigheden op, vaardigheden waar je wat aan hebt voor jezelf maar ook op het werk. Kortom: met sportverenigingen dragen we bij aan gezondheid, aan de sociale cohesie, aan de persoonlijke ontwikkeling van mensen en aan de economie.

De werkelijkheid is echter ook dat het sportverenigingsmodel het niet makkelijk heeft². Nieuwe generaties sporters zien dat ze zich ook fit en vitaal kunnen houden buiten de sportvereniging, hardlopend, fietsend, zwemmend of via het fitnesscentrum. Ondertussen stelt de samenleving steeds hogere eisen aan sportverenigingen. Sportverenigingen worden gevraagd aan allerhande maatschappelijke problemen een bijdrage te leveren, of kennis te nemen van best ingewikkelde regels en procedures. Burgers krabben zich ondertussen op het achterhoofd wat dat vrijwilligerswerk ze oplevert. Een deel van hen heeft het van huis uit meegekregen, met de paplepel, als het ware. Maar dat geldt niet voor iedereen, en zeker niet voor de groep Nederlanders die naar ons land is toegekomen om hier een nieuw bestaan op te bouwen. Bovendien zijn we allemaal druk, druk, druk ....

In die boeiende context zien gemeentes zich voor de vraag gesteld hoe zij verenigingen kunnen ondersteunen. Bijvoorbeeld om na te denken over gezonde sportkantines, samenwerken met het onderwijs of de wijk, aanbod realiseren voor specifieke doelgroepen (ouderen, g-sporters) ... of simpelweg zorgen dat de club blijft doen wat het altijd heeft gedaan: samen zorgen dat mensen kunnen sporten en daar plezier aan beleven.

Wat mag je in deze van verenigingen vragen, en hoe organiseer je dan dat er dan ook echt wat gaat gebeuren? Is daar ruimte voor bij de verenigingen, krijgt men daar energie van? Want uiteindelijk is het de vereniging, zijn het de leden, die de handen uit de mouwen moeten steken. Zonder dat de vereniging zich achter de plannen schaaft, zonder dat de leden uitspreken mee te willen doen, gebeurt er niet veel.

Dit project heeft als doelstellingen:

- Met de sportverenigingen ontdekken wat centrale waarden zijn voor de club, welke activiteiten daaruit voortvloeien en waar ambitie ligt om zich verder te ontwikkelen;
- Te ontdekken hoe de verenigingen het beste kunnen worden ondersteund in hun ambitie.

Het project is een pilot binnen de planvorming van de gemeente Heerlen voor het Sportakkoord II.

1.2 Vertrekpunt: de waardenvolle club

---

¹ Pulles, I. en D. Collard (2014). *Eurobarometer 2013 : sport en bewegen in Nederland vergeleken met Europese Unie: factsheet*. Zie <https://www.mulierinstituut.nl/publicaties/13194/eurobarometer-2013/>

² Mulier Instituut (2022). *Sportverenigingen en hun uitdagingen*. Zie <https://www.mulierinstituut.nl/publicaties/27488/sportverenigingen-en-hun-uitdagingen/>

In samenspraak met de gemeente is gekozen voor het vertrekpunt van de waardenvolle club³. In die door de Universiteit Utrecht ontwikkelde visie is de sportvereniging van tegenwoordig meer dan een stel sportgekke vrijwilligers. Met de 'vermaatschappelijking' van sport (ibid:55) zijn sportverenigingen meer betrokken geraakt op hun omgeving: op de wijk, de stad, de thematieken die daar leven⁴ maar ook bijvoorbeeld op wat het bedrijfsleven vraagt van de club. De vereniging staat niet meer op zichzelf, maar richt zich ook op de omgeving en streeft ernaar om voor die omgeving van betekenis te zijn.

Die ontwikkeling heeft sportverenigingen veel gebracht, maar leidt ook tot nieuwe uitdagingen. Bijvoorbeeld om al die verantwoordelijkheden vorm te geven. Een belangrijk aspect daarvan is kiezen welke verantwoordelijkheden de vereniging op zich wenst te nemen: waar is de vereniging van? Natuurlijk is de club van de sport, van het voetbal, het tennis, de hockey ... dat organiseren is de kern van de club, de reden van bestaan, datgene wat de leden bij elkaar brengt. Maar kan en wil de club ook meer zijn dan dat en zo ja, wat dan? De filosofie van de waardenvolle club erkent dat een club meerdere waarden in zich herbergt: sportief, cultureel (de binding met de club), zakelijk en 'publiek' (maatschappelijk). Binnen iedere club komen aspecten van alle waarden voor. Maar de identiteit van de club bepaalt welke waarden pregnanter aanwezig zijn, meer aandacht krijgen en zo de club zijn specifieke kleur geven.

Wat die identiteit is, die kleur, is aan de club zelf: aan het bestuur, het kader, maar ook de leden van de club, de sponsors. Samen vormen zij de club, samen geven ze handen en voeten aan de identiteit van de club. Uiteraard kan dat ook leiden tot spanningen, tussen verschillen van mening over wat nu echt belangrijk is en 'hoort bij de club'. Het is in dat gesprek dat de identiteit van de club steeds opnieuw bevestigd wordt. Enerzijds wordt daarbij terug gegrepen op een gedeelde geschiedenis, anderzijds g even nieuwe feiten en gebeurtenissen (nieuwe generaties leden en bestuurders) baan aan die geschiedenis.

De waardenvolle club is erop gericht om binnen sportverenigingen vast te stellen welke waarden centraal staan binnen de club, welke activiteiten men ontplooit en zich in wil ontwikkelen, kijken en luisterend naar de omgeving van de club. Dat is het fundament waarop club en gemeente kunnen voortbouwen. Op basis daarvan kan de gemeente met de vereniging in gesprek over de juiste vorm van ondersteuning van de club in het realiseren van zijn ambities.

1.3 Opzet project

Voor dit pilotproject hebben zich drie Heerlense voetbalverenigingen aangemeld: FC Hoensbroek, RKHBS en Sporting Heerlen. Met alle drie de clubs zijn gesprekken gevoerd met een afvaardiging van het kader van de betreffende club (vaak: bestuursleden aangevuld met bijvoorbeeld jeugdtrainers of beheerders), volgens de methode van de waardenvolle club (zie verder de bijlage). Verder heeft er een gesprek met de gemeente plaatsgevonden – wat verlangt de gemeente eigenlijk van de clubs. Aansluitend hierop heeft een gesprek plaatsgevonden met twee van de drie clubs samen met de gemeente, waarin gekeken is naar het doorlopen proces en de vervolgstappen die daaruit voortvloeien.

1.3 Opzet rapportage

De rapportage is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 lichten we kort de methodiek van de waardenvolle club toe. Vervolgens doen we in de hoofdstukken 3 tot en met 6 verslag van de gesprekken met de drie verenigingen, en met de gemeente. In hoofdstuk 7 kijken we terug op het doorlopen proces, de belangrijkste bevindingen en formuleren we onze conclusies en aanbevelingen.

---

³ Van Eekeren, F. (2016). *De waardenvolle club (proefschrift)*. Nieuwegein: Arko Sports Media.

⁴ Denk aan: stimuleren van sport en bewegen voor iedereen; bevorderen leefbaarheid; bestrijden eenzaamheid; tegengaan van racisme of homofobie; gezonde sportkantine; duurzaamheid ....

2 Model en prioritering

2.1 Methode

Met elke vereniging heeft er een gesprek plaats met afgevaardigden van de vereniging en het onderzoeksteam van de Haagse Hogeschool. Het doel van dit gesprek was om inzicht te krijgen in de verschillende aspecten van de vereniging en om te spreken over mogelijke verbeteringen, nieuwe initiatieven en te achterhalen wat de maatschappelijke waarde van sportvereniging(en) is.

Het overleg begon met een gedetailleerde introductie van zowel de vereniging als het onderzoeksteam. Hierbij werden de achtergrond, missie en visie van de vereniging belicht, evenals de expertise en het doel van het onderzoeksteam.

Vervolgens werd er overgegaan naar de eerste werkvorm, die gericht was op het verkennen van zes belangrijke thema's: sportief, sociaal, doelgroep, economisch, duurzaamheid en gezonde kantine. Voor elk van deze thema's werden grote flipovers met de thema's als titels geplaatst. Elke aanwezige van de vereniging ontving een stapel stickynotes, waarop ze verschillende aspecten konden noteren, zoals bestaande activiteiten, doelgroepen, doelstellingen, uitdagingen en ideeën, die gerelateerd waren aan elk van de zes thema's.

De deelnemers werden aangemoedigd om hun gedachten en inzichten op de stickynotes te schrijven en deze vervolgens op de flipovers te plakken. Dit leidde tot een kleurrijk geheel van informatie en ideeën, dat een overzicht gaf van de huidige situatie en de diverse aspecten van de vereniging.

Terwijl de deelnemers bezig waren met het plaatsen van de stickynotes, ontstonden er levendige discussies en uitwisselingen van gedachten. Verschillende perspectieven werden naar voren gebracht en er werden nieuwe inzichten gedeeld. Dit zorgde voor een waardevolle interactie tussen de aanwezigen.

Na een korte pauze werden de deelnemers uitgenodigd om door te gaan met de tweede werkvorm. Deze werkvorm was ontworpen om de deelnemers te laten nadenken over de thema's en doelen die zij persoonlijk belangrijk vonden. Elke deelnemer kreeg de gelegenheid om twee thema's te kiezen en binnen die thema's te delen welke specifieke doelen zij nastreefden.

Tijdens deze werkvorm kwamen de verschillende perspectieven en belangen van de deelnemers naar voren. Het gaf een inkijkje in wat zij als prioriteiten zagen binnen de vereniging. Na het afronden van deze werkvorm werden de thema's waar de meeste prioriteiten lagen duidelijk geïdentificeerd en werd er verder over gesproken.

Deze brainstormsessie diende als een waardevol startpunt voor verdere ontwikkeling en verbetering van de vereniging. Het toonde de betrokkenheid en toewijding van zowel het bestuur als de deelnemers om de vereniging naar een hoger niveau te tillen en haar maatschappelijke waarde te vergroten.

2.2 Waarden en thema's

Door gebruik te maken van zes specifieke en actuele thema's kan waardevolle informatie worden verzameld over de huidige stand van zaken binnen verenigingen. Dit stelt ons in staat om te begrijpen wat verenigingen al goed doen en op welke gebieden ze mogelijk meer aandacht kunnen besteden. Bovendien geeft dit de gemeente inzicht in mogelijke manieren waarop zij de verenigingen kunnen ondersteunen.

Sportief:

Dit thema heeft betrekking op de diverse doelen en wensen die gerelateerd zijn aan de sportieve aspecten van de club, deze kunnen ook al reeds in praktijk gebracht zijn. Enkele voorbeelden hiervan

zijn: het opleiden van trainers, het bieden van verschillende niveaus van voetbal, de doorstroom van jeugd naar hogere teams, plezier bij spelers creëren en in sommige gevallen het streven naar een hoog niveau van prestaties.

Sociaal:

Dit thema heeft betrekking op de diverse doelen en wensen die gerelateerd zijn aan de sociale aspecten van de club, deze kunnen ook al reeds in praktijk gebracht zijn. Enkele voorbeelden hiervan zijn: samenwerking met andere sportverenigingen, organiseren van activiteiten (intern en extern), openstellen van accommodatie (voor externe organisaties of de wijk), zorgen voor persoonlijke ontwikkeling bij leden en vrijwilligers en de normen en waarden die gelden binnen de vereniging.

Doelgroep:

Dit thema heeft betrekking op de diverse doelen en wensen die gerelateerd zijn aan de doelgroepen van de club, deze kunnen ook al reeds in praktijk gebracht zijn. Enkele voorbeelden hiervan zijn: meiden/vrouwenvoetbal, G-voetbal, walking voetbal en 35- of 45+ voetbal.

Economisch:

Dit thema heeft betrekking op de diverse doelen en wensen die gerelateerd zijn aan de economische aspecten van de club, deze kunnen ook al reeds in praktijk gebracht zijn. Enkele voorbeelden hiervan zijn: hebben van een actief sponsorbeleid, financieel gezond zijn, aanwezigheid van business- of supportersclub en duidelijk hebben welke subsidiemogelijkheden er zijn.

Duurzaamheid:

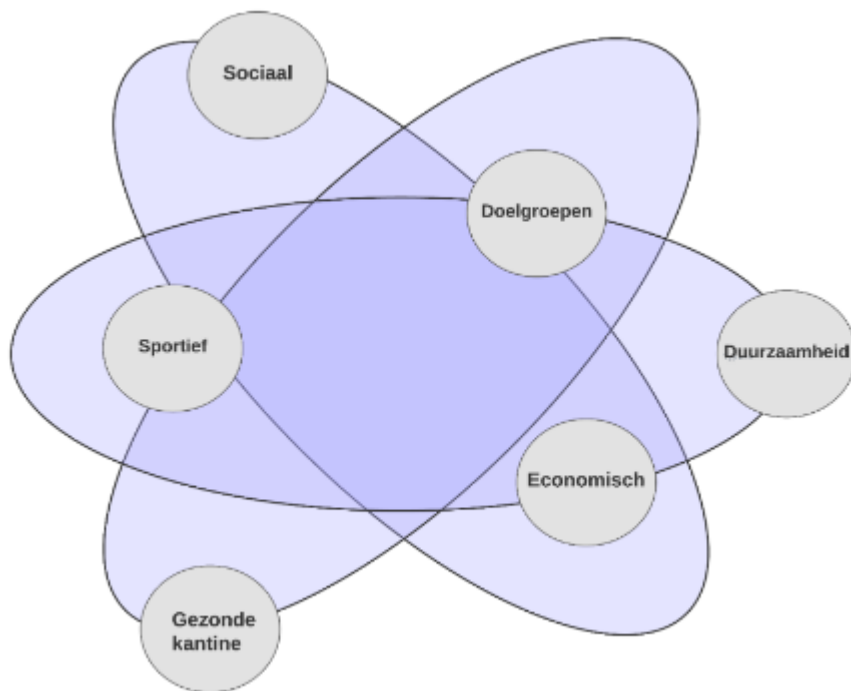
Dit thema heeft betrekking op de diverse doelen en wensen die gerelateerd zijn aan de duurzame aspecten van de club, deze kunnen ook al reeds in praktijk gebracht zijn. Enkele voorbeelden hiervan zijn: alle verlichting vervangen voor LED, bewegingssensoren installeren in de accommodatie, zonnepanelen installeren, warmtepomp aanschaffen en het inzamelen van petflesjes (statiegeld), blikjes, oud frituurvet of oude kleding.

Gezonde kantine:

Dit thema heeft betrekking op de diverse doelen en wensen die gerelateerd zijn aan een gezonde omgeving op de club, deze kunnen ook al reeds in praktijk gebracht zijn. Enkele voorbeelden hiervan zijn: gezond aanbod in de kantine (gratis fruit, gezonde broodjes, geen energie-drink, gezonde vervanger voor snoep en chips) en het hebben van een rook- en alcoholbeleid.

Om een beter beeld te krijgen van de prioriteiten binnen de zes thema's, hebben we een model ontworpen. Tijdens het gesprek met de vereniging vragen we hen om twee thema's te kiezen waarvoor ze op dat moment de hoogste prioriteit hebben. Deze thema's zullen groen gemarkeerd worden in het model en dicht bij het midden (de vereniging) geplaatst worden. De thema's waarvoor de prioriteit op dit moment minder hoog is, worden oranje gemarkeerd en verder van het midden geplaatst. Op deze manier krijgen we een duidelijk beeld van waar de prioriteiten liggen.

Door gebruik te maken van deze zes specifieke thema's kan waardevolle informatie worden verzameld over de huidige stand van zaken binnen verenigingen. Dit stelt ons in staat om te begrijpen wat verenigingen al goed doen en op welke gebieden ze mogelijk meer aandacht kunnen besteden. Bovendien geeft dit de gemeente inzicht in mogelijke manieren waarop zij de verenigingen kunnen ondersteunen.

Figuur 1 Model a.d.h.v. 6 thema's

3 FC Hoensbroek

3.1 Organisatiebeschrijving

FC Hoensbroek is een voetbalvereniging met een rijke geschiedenis die teruggaat tot 1946. Gelegen in de Gemeente Heerlen, is de club momenteel uitgegroeid tot een van de grootste verenigingen in de omgeving. Haar sterke verbondenheid met de wijk Nieuw-Lotbroek heeft de vereniging geholpen om een hechte gemeenschap te creëren en de sportieve passie te delen met de lokale bevolking.

Een belangrijk keerpunt in de geschiedenis van FC Hoensbroek vond plaats in 2006, toen de club haar nieuwe accommodatie op sportpark Overbroek in gebruik nam. Door de ingebruikname van hun nieuwe accommodatie, heeft de club naar eigen zeggen een sterke groei doorgemaakt en telt de vereniging nu ongeveer 500 leden.

Naast de leden draait de vereniging ook op een loyaal en toegewijd team van ongeveer 80 vrijwilligers. Deze vrijwilligers spelen een essentiële rol bij het reilen en zeilen van de club en dragen bij aan het creëren van een positieve en gastvrije sfeer. Ze nemen verschillende taken op zich, zoals het coachen van teams, het organiseren van evenementen, het onderhouden van de faciliteiten en het ondersteunen van de algemene werking van de vereniging. Hun inzet en toewijding vormen het hart van FC Hoensbroek en maken het mogelijk dat de club blijft floreren. Echter zien wij ook bij FC Hoensbroek dat de vraag naar vrijwilligers nog steeds groot is.

FC Hoensbroek is een voetbalvereniging die bekend staat om zijn unieke identiteit en kernwaarden, die als het ware het "DNA" van de club vormen. Het fundament van deze vereniging is gebaseerd op het zijn van een hechte familieclub, waarbij het plezier in het spel altijd op de eerste plaats komt.

Een belangrijk kenmerk van FC Hoensbroek is dat spelers niet betaald worden. Deze traditie is altijd al een integraal onderdeel van de club geweest en zal ook altijd zo blijven. De nadruk ligt op het spelplezier, teamgeest en de gemeenschap, en niet op financiële beloningen. Dit zorgt voor een gezonde en positieve sfeer binnen de vereniging, waarin spelers en supporters zich verbonden voelen met de club en elkaar.

3.2 Uitwerking thema's FC Hoensbroek

Het interview met FC Hoensbroek vond plaats op maandag 15 mei 2023. Aanwezig waren een afvaardiging vanuit het bestuur (Karel Knaps, voorzitter; Peter (terrein); Bart (jeugd); Benjamin (penningmeester); John (accommodaties), en het onderzoeksteam van de Haagse Hogeschool (Twan Schreiner, Sander Bloemendaal en Koen Breedveld).

Sportief:

De vereniging hecht veel waarde aan plezier en heeft een sterke focus op het gebruik van eigen jeugd in het eerste team. Het is een hechte familieclub waar spelers uit het eerste team niet betaald worden. De wens is om trainers op te leiden voor een gedegen jeugdopleiding. Het thema sportief is voor de vereniging een belangrijk thema en zij zetten zich ook sterk in om de normen en waarden binnen de club te waarborgen.

Sociaal:

Binnen de vereniging worden diverse activiteiten georganiseerd om de leden te betrekken, zoals het jaarlijkse paasontbijt, sinterklaasvieringen en gezellige bieravonden. Daarnaast fungeert de vereniging tijdens verkiezingsperiodes als stemlokaal, waardoor ze een belangrijke rol speelt in de gemeenschap. De accommodatie van FC Hoensbroek wordt tevens opengesteld voor KNVB-avonden. Bovendien heeft de vereniging een samenwerking met een korfbal- en tennisvereniging. Het thema sociaal is niet een prioriteit voor de vereniging wel als het gaat op intern niveau, maar niet zo zeer op extern niveau.

Doelgroep:

FC Hoensbroek heeft een bloeiende jeugdafdeling, meerdere seniorenteams en veteranen. De vereniging streeft ernaar om weer een meiden/damesteam toe te voegen. Hoewel walking voetbal in het verleden aanwezig was, is de groep helaas letterlijk uitgestorven. De vereniging heeft een grote waardering voor G-voetbal, maar ze willen andere omliggende verenigingen die al G-voetbal aanbieden niet in de weg lopen. Bovendien hebben ze momenteel geen trainers beschikbaar om een specifiek G-voetbalteam op te zetten. Desalniettemin blijft FC Hoensbroek positief ten opzichte van het G-voetbal en moedigen ze de betrokkenheid van spelers met een beperking aan. Het thema doelgroep is zeker een belangrijk thema voor de vereniging en zij willen ook met hoge prioriteit doelen binnen dit thema behalen.

Economisch:

FC Hoensbroek is financieel gezond en heeft meer dan 100 sponsors, variërend van leden tot hoofdsponsors. Er is een actieve sponsorcommissie en een betrokken supportersvereniging. De vereniging biedt verschillende sponsormogelijkheden aan en haalt inkomsten uit de kantine (50%), sponsoring (15%) en contributie (35%). Dit zorgt voor een solide financiële basis en stimuleert de groei en activiteiten van de club. Dit thema is voor de vereniging een zeer belangrijk thema. De club doet er veel aan om te doen om op economisch gebied gezond te zijn.

Duurzaamheid:

Bij FC Hoensbroek is er twee jaar geleden een upgrade gedaan naar LED-verlichting voor alle binnenruimtes. Bovendien zijn er door het hele gebouw bewegingssensoren geïnstalleerd om energie-efficiëntie te bevorderen. Op de velden is er al lange tijd de wens om LED-verlichting te installeren. De club is in gesprek met de gemeente hierover.

De vereniging zet zich ook in voor duurzaamheid door het verzamelen van petflesjes en blikjes met statiegeld en frituurvet. Dit draagt bij aan het verminderen van afval en bevordert recycling. Echter, er is geen specifieke inzameling voor oude kleding bij FC Hoensbroek. Er worden verschillende maatregelen genomen door de vereniging op het gebied van Duurzaamheid, echter is dit niet een thema waar de hoogste prioriteit ligt.

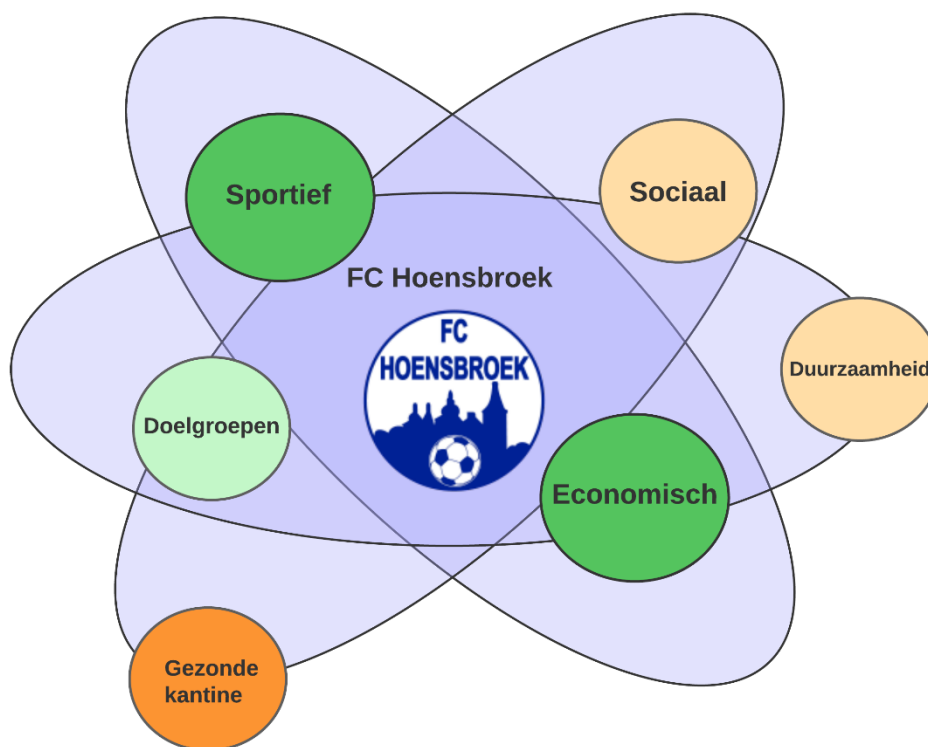
Gezonde kantine:

Binnen FC Hoensbroek zijn wel eens ideeën geweest om een gezondere kantine te realiseren, maar deze worden vaak niet uitgevoerd. Er komt binnenkort een vertegenwoordiger die voorlichting zal geven over een gezonde kantine. Het bestuur staat echter wat terughoudend tegenover dit idee en is van mening dat iedereen zelf ook verantwoordelijk is voor zijn of haar eigen gezondheid. Ze zijn bezorgd dat het beperken van bepaalde producten de inkomsten van de vereniging negatief kan beïnvloeden. Wat betreft het niet-rokenbeleid op het complex staat de vereniging wel positief tegenover het idee, maar ze

hebben nog een duwtje in de rug nodig om daadwerkelijk stappen te zetten en het beleid te implementeren.

Conclusie FC Hoensbroek

FC Hoensbroek is een hechte familieclub met sterk DNA, waar eigen jeugd opleiden belangrijk is. Er zijn een aantal doelgroepen actief binnen de vereniging, maar het ontbreekt aan de benodigde vrijwilligers om dit om te zetten in. Er is een actieve sponsorcommissie, binnen de club is een sterke focus op financiële resultaten om doelstellingen te kunnen behalen. De vereniging heeft eerste stappen gezet in de verduurzaming. Het thema gezonde kantine is geen focuspunt.

Figuur 2 Modeluitwerking FC Hoensbroek

4 RKHBS

4.1 Organisatiebeschrijving

RKHBS Heerlen is een amateurvoetbalvereniging gevestigd in de Limburgse stad Heerlen. Met een mooie geschiedenis die teruggaat tot 1916, heeft de club een stevige basis in de lokale gemeenschap opgebouwd. Thuiswedstrijden worden gespeeld op het sportpark Imstenrade, waar spelers en supporters samenkomen om van het voetbal te genieten.

Naast het voetbal heeft RKHBS ook een bloeiende jeu de boules afdeling. Deze afdeling is in de loop der jaren gegroeid en zit momenteel met ongeveer 60 leden vol. Het doel van de jeu de boules is om de ouderen uit hun isolement te halen en een actieve bezigheid te bieden.

Met meer dan 500 leden is RKHBS een bloeiende club, zowel op sportief als financieel gebied. Echter, net als veel andere verenigingen, kampt ook RKHBS met een tekort aan vrijwilligers. De vereniging hecht veel waarde aan zowel prestatie- als recreatievoetbal en streeft ernaar om deze twee aspecten op harmonieuze wijze te combineren. Of het nu gaat om het behalen van sportieve successen of het creëren van een gezellige en sociale sfeer, RKHBS streeft ernaar om een plek te zijn waar iedereen zich thuis voelt.

Respect en gezelligheid staan hoog in het vaandel bij RKHBS. De club hecht veel waarde aan het bevorderen van een respectvolle en positieve sfeer binnen en buiten het veld. Het belangrijkste doel is om spelers te helpen groeien en hun talenten te ontwikkelen, zodat ze het beste uit zichzelf kunnen halen.

RKHBS is een echte familieclub, maar streeft er ook naar om een positieve invloed te hebben op de omliggende wijken en gemeenschappen. Door betrokken te zijn bij lokale initiatieven en activiteiten wil RKHBS een bron van steun en verbinding zijn voor iedereen in de buurt.

4.2 Uitwerking thema's RKHBS

Het gesprek heeft plaatsgevonden op 16 mei 2023, in de bestuurskamer van RKHBS. De aanwezige tijdens het gesprek waren Mathieu Mertens (PR & Sponsoring), Bert Theunissen (voorzitter Petanque), Frank Schings (voorzitter jeugdcommissie), Deniece Brouwers (bestuurslid & speelster), Twan Schreiners en Sander Bloemendaal.

Sportief:

Bij RKHBS Heerlen staat spelersontwikkeling centraal, met respect en plezier als belangrijke waarden. Het doel is om het eerste team tot een stabiele derdeklasser te maken, met focus op doorstroom uit eigen jeugd. Gerichtte training, goede begeleiding en kennis worden geboden om spelers optimaal te laten groeien. RKHBS streeft ernaar om niet alleen voetbalvaardigheden te ontwikkelen, maar ook teamwork,

discipline en respect. Daarnaast hecht de vereniging veel waarde aan de betrokkenheid bij de omliggende wijk. De vereniging waardeert zowel prestatie als recreatie, maar het bestuur zoekt nog naar de juiste balans tussen beide. Het thema sportief is voor de vereniging een belangrijk thema en zij zetten zich ook sterk in om de normen en waarden binnen de club te waarborgen.

Sociaal:

RKHBS Heerlen biedt diverse sociale activiteiten en initiatieven aan. De kantine is bijvoorbeeld voor iedereen af te huren, ook voor niet-leden. Daarnaast zijn spelers en speelsters van het AZC welkom om mee te doen aan activiteiten op het veld of gebruik te maken van de faciliteiten. De club is actief betrokken bij evenementen zoals Limburgs Mooiste, waarbij RKHBS helpt bij de organisatie.

Daarnaast organiseert de vereniging verschillende sociale bijeenkomsten, zoals bingo- en feestavonden, droppingen en carnaval. Jaarlijks wordt er in samenwerking met een partij een voetbalkamp georganiseerd, waarbij trainers van de Spaanse voetbalclub Valencia aanwezig zijn. RKHBS fungeert ook als gastlocatie voor trainingsavonden van de politieschool en organiseert scheidsrechter avonden.

Doelgroep:

Bij RKHBS Heerlen zijn er diverse doelgroepen actief, waaronder jeugd, senioren, vrouwen, veteranen en veterinnen. Daarnaast heeft de vereniging ook een jeu de boules afdeling. Hoewel er vanuit de club interesse is in het aanbieden van G-voetbal, is er momenteel te weinig animo om dit op te zetten.

RKHBS zou graag nog meer doelgroepen verwelkomen, maar het gebrek aan ruimte vormt hierbij een uitdaging. Ondanks deze beperking blijft de vereniging openstaan voor nieuwe mogelijkheden en is zij bereid om binnen de beschikbare ruimte zo veel mogelijk diversiteit en inclusie te bevorderen. Maar de vereniging is niet actief op zoek naar nieuwe doelgroepen en gaat ook niet actief werven.

Economisch:

RKHBS Heerlen staat er financieel gezond voor, mede dankzij de steun van de Club van 50 en betrokken supporters. Hoewel het aantal leden van de supportersvereniging is afgenomen, blijft hun waardevolle betrokkenheid behouden. Duurzaamheid is een belangrijk speerpunt voor de club, die actief bezig is met het verduurzamen van faciliteiten en processen.

Op het gebied van contributie hanteert RKHBS aantrekkelijke tarieven, die lager liggen dan bij andere verenigingen in de omgeving. Daarnaast stimuleert de club gezinsdeelname door een aanbieding waarbij het vierde gezinslid gratis is. Ondanks deze positieve aspecten kampt RKHBS met een tekort aan vrijwilligers.

Duurzaamheid:

RKHBS Heerlen heeft duurzaamheid hoog in het vaandel staan. Om energie te besparen, zijn overal infraroodsensoren geïnstalleerd, waardoor het licht automatisch aan en uit gaat. De vereniging heeft ook belangrijke stappen gezet om van het gas af te gaan. Op het dak liggen 56 zonnepanelen, waarvan 10 thermische panelen die zorgen voor het verwarmen van het douchewater. Daarnaast zijn er 2 warmtepompen en 3 opvangbakken met een totale capaciteit van 7000 liter. Om het energieverbruik verder te verminderen, zijn alle kleedkamers uitgerust met infraroodpanelen die afzonderlijk kunnen worden bediend. Deze duurzame investeringen zijn deels gesubsidieerd door de BOSA. Het onderhoud van het clubgebouw wordt verzorgd door een interne groep vrijwilligers, wat resulteert in aanzienlijke kostenbesparingen ten opzichte van de begroting. Daarnaast heeft RKHBS een actieve inzameling van kleding, plastic, frituurvet en blikjes, en zorgt de vereniging voor het scheiden van afval.

Een uitdaging waar het bestuur momenteel aan werkt, is het vinden van oplossingen om het clubgebouw in de zomer koeler te houden. Er wordt gekeken naar mogelijkheden zoals zonwerend glas of zonwerend folie.

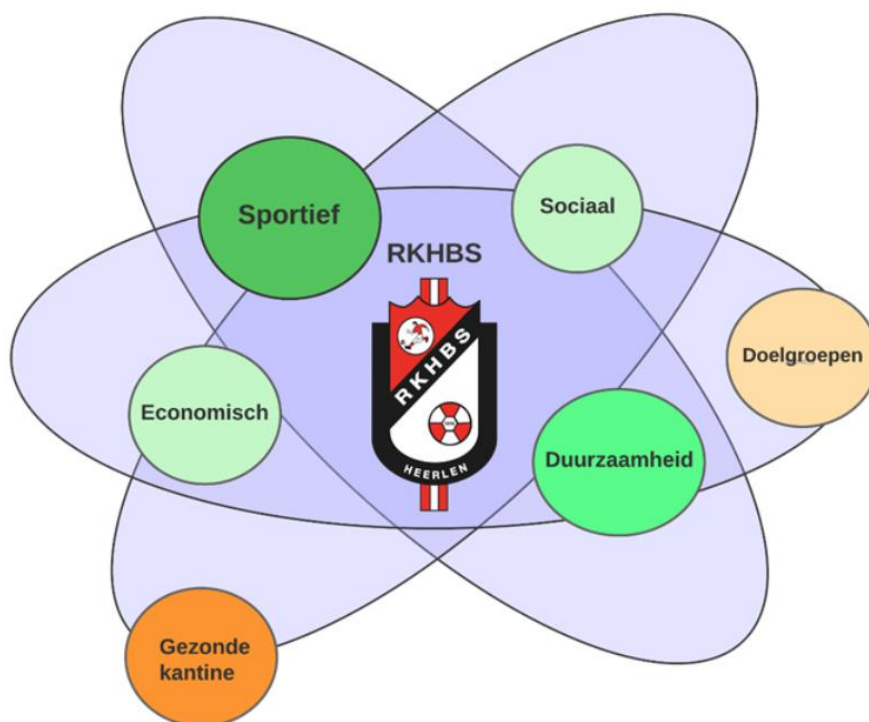
Gezonde kantine:

Binnen RKHBS Heerlen zijn er meerdere initiatieven geweest om een gezonde kantine te realiseren, maar helaas hebben deze initiatieven niet lang stand gehouden. Zo werden er een tijdje wit- en bruinbrood tosti's aangeboden, maar de verkoop van de bruinbrood tosti's bleef achter. Ook werden er broodjes gezond op het menu gezet, maar de vraag naar broodjes kroket of frikandel was aanzienlijk groter. De kantine wordt gerund door vrijwilligers, die volgens het bestuur vaak niet over voldoende kennis beschikken met betrekking tot een gezonde kantine. Hoewel er avonden zijn geweest om hierover te informeren, blijft de uitdaging bestaan. Er is wel een positief aspect: op zaterdagen worden er bananen aangeboden aan de jeugd, en als er overschotten zijn, krijgen de dames deze op zondag. Bovendien wordt er op de vereniging geen alcohol geschonken vóór 15:00 uur.

Het bestuur van RKHBS geeft aan dat het hen niet zozeer om de omzet gaat, maar meer om het voldoen aan de behoeften van de leden. Het streven naar een gezonde kantine blijft een belangrijk aandachtspunt, waarbij de vereniging probeert om de juiste balans te vinden tussen gezonde opties en de vraag naar traditionele snacks.

Conclusie RKHBS

RKHBS kent een sterk DNA met focus op ontwikkeling van de eigen jeugd. De samenwerking met de wijk is belangrijk binnen de club. Er zijn een aantal doelgroepen actief binnen de vereniging, maar dit kan sterker worden geactiveerd. De vereniging heeft grote stappen gezet in de verduurzaming, gezonde kantine is geen focuspunt.

Figuur 3 Modeluitwerking RKHBS

5 Sporting Heerlen

5.1 Organisatiebeschrijving

Sporting Heerlen is op 1 juli 2012 ontstaan vanuit een fusie, de verenigingen SV Heerlen/IDB en Heerlen Sport zijn samengegaan. Zij spelen hun thuiswedstrijden op het complex "Grasbroek". Ten tijde van het interview was er net nieuw kunstgras gelegd op het hoofdveld. Daarnaast beschikt de club over een tweede veld en een half veld voor trainingen. Sporting Heerlen komt bij de senioren uit in de zondagcompetitie.

Het eerste elftal van Sporting Heerlen speelt momenteel in de derde van het amateurvoetbal in het district Zuid II (net gedegradeerd). De club heeft ook verschillende jeugdteams. Op de website van de club staat wel een vacature voor vrijwilligers. Hieruit kan je opmaken dat zij altijd meer hulp kunnen gebruiken. Verschillende jeugdteams hebben dezelfde trainer.

De sportieve doelstelling van de vereniging is om alle teams op zo hoog mogelijk niveau te laten voetballen. Daarnaast heeft de vereniging als doelstelling dat alle leden evenveel recht hebben op de mogelijkheid om te sporten en deel te nemen aan de activiteiten die door de vereniging georganiseerd worden.

Sporting Heerlen zet zich in om zoveel mogelijk kinderen te laten sporten en heeft hiervoor een samenwerking aangegaan met het Jeugdfonds Sport & Cultuur. De club wil alle leden dezelfde mogelijkheden te bieden om te sporten en deel te nemen aan activiteiten. Respect voor elkaar staat bij Sporting Heerlen hoog in het vaandel. Daarom geldt wederzijds respect als de belangrijkste waarde binnen de vereniging. Sporting Heerlen heeft een samenwerking met RODA JC, waardoor talentvolle spelers sneller opgemerkt kunnen worden door deze club.

Vrijwilligers

Er zijn zorgen over de vereniging. Over de financiën, maar ook over de organisatie. De club doet gewoon met te weinig mensen te veel. Jeugdspelers kunnen nu hun contributie terugverdienen door bardienst te draaien, en vrijwilligers betalen al geen contributie.

De club inventariseert nog niet bij ouders wat zij zouden kunnen. Of geeft nieuwe leden de keuze wat ze kunnen doen, dat is niet de voetbalcultuur. Er is geen vrijwilligerscoördinator aangesteld, dat doet het bestuur zelf. Vroeger deed de club wel intakegesprekken, maar dat is verwaterd.

Goed opgeleide trainers, voldoende vrijwilligers en integratie in de club, daar gaat het om.

5.2 Uitwerking thema's Sporting Heerlen

Het gesprek heeft plaatsgevonden op woensdag 13 juli 2023, in de bestuurskamer van Sporting Heerlen.

Aanwezig: Koen en Sander (HHS), Jos (voorzitter), Paul (techniek en accommodatie), Michel (beheerder), Gerald (jeugdtrainer) en Brahim (jeugdtrainer).

Sportief:

Vorig jaar is het eerste gedegradeerd naar de derde klasse, dat vindt de club geen ramp maar degraderen naar de vierde klasse is niet aan de orde. Sporting Heerlen hecht eraan om naast de voetbalontwikkeling ook de persoonlijke ontwikkeling van de spelers zelf te ontwikkelen, we zijn open voor iedereen! Er wordt daarbij vooral gekeken naar de kwaliteiten van de spelers, naast de voetbalkwaliteiten waar al veel aandacht voor is. De vereniging vindt dat het in staat moet zijn om zijn eigen spelers en trainers uit verschillende culturen op te leiden. Spelers worden ook niet betaald.

Redenen voor spelers om bij SH te komen spelen zijn o.a. het mooie tenue, de accommodatie, vriendjes, en dat de school ook in de buurt zit. Helaas zijn er niet genoeg trainers, idealiter staan er op ieder team twee trainers, maar dat lukt niet. De vereniging werkt daar wel aan, probeert jonge spelers te laten doorstromen. Er zijn veel kinderen van speciaal onderwijs, die begeleid worden vergt echt wat van trainers.

Sociaal:

De vereniging benoemt dat geprobeerd wordt een 'open vereniging' te zijn, zonder eilandjes, en dat lukt redelijk. Maar vanzelf gaat dat niet. De vereniging helpt haar leden regelmatig met aanvragen voor het Sportfonds, dat wordt als ingewikkeld beschouwd. Het zou goed zijn als mensen op de club daar hulp bij kunnen krijgen, op een inloop-uur of zo. Dat wil de club graag ondersteunen, dat helpt ook om leden te krijgen, al is het ingewikkeld om te organiseren (want wie is er dan op de club overdag)?

Doelgroepen:

Sporting Heerlen is begonnen met damesteams, dat gaat nog niet snel, maar samen met Bekkerveld pakt de club dat wel op. Maar na 17 jaar stoppen veel meiden!

Veel mensen uit de wijk zijn regelmatig op het clubhuis, de vereniging organiseert wel meer activiteiten voor en met de wijk. Zo is er een wijkfeest, met daaraan gekoppeld de eigen jeugddag, dat is goed voor de wijk en voor de club. Er is een straatspeeldag, carnavalsavonden uiteraard (al is dat minder geworden). Er zijn activiteiten georganiseerd gedurende het Suikerfeest, een heel buffet, met offerfeest ook, toen is het clubhuis gebruikt als gebedsruimte. Daar is ook veel reclame voor gemaakt, en er kwamen ook best veel mensen op af, maar niet de groep ouderen die ook op zondag normaal gesproken komt.

Financieel:

Financiën blijft een zorgpunt en is veel aandacht voor, het aantal sponsoren loopt terug, sponsoren zijn niet meer zo happig. Het is anders dan vroeger. De club doet van alles, en soms biedt iemand zich aan. De club ligt ook net verkeerd, qua verzorgingsgebied van bijvoorbeeld supermarkten. Het blijft een stukje goodwill. Er zijn ook wel meer mensen die bezighouden met sponsoring maar er ligt geen sponsorplan. AH sponsort soms het fruit.

Duurzaamheid:

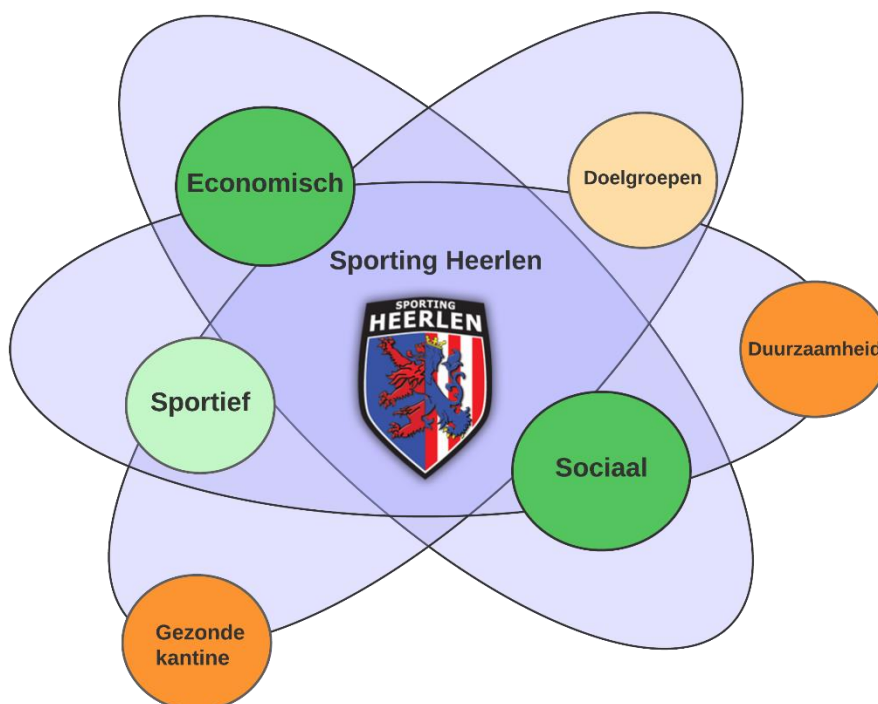
De vereniging probeert zo duurzaam mogelijk te zijn, binnen de mogelijkheden. De verlichting gaat nu automatisch aan/uit, er zijn beweegsensoren, binnenkort worden de lampen op het bovenveld vervangen, een bevriende sponsor heeft zonnepanelen geplaatst. Verder is duurzaamheid voor de club nu geen groot punt. 'Eerst overleven en alles op orde krijgen'.

Gezonde Kantine:

Voor de gezonde kantine is er beperkt aandacht, de vereniging verkoopt vooral waar mensen om vragen. De club wil mensen niet wejagen. Het voelt niet als de verantwoordelijkheid van de club, zo vindt men. Uiteraard zal men eraan meewerken als het roken wordt verboden, maar men acht het niet aan de club om daar mensen nu op aan te spreken. Er is 0.0. bier, bij jeugdwedstrijden wordt geen alcohol geschonken en eens in de zoveel tijd is er fruit,

Conclusie Sporting Heerlen

Er is een sterk DNA met focus op ontwikkeling van de eigen jeugd. Ook voor Sporting Heerlen is de samenwerking met de wijk belangrijk. Er zijn een aantal doelgroepen actief binnen de vereniging. Binnen die doelgroepen is er veel verbinding, maar het contact tussen die doelgroepen vereist de nodige bestuurlijke aandacht. Ook financiën blijft de nodige aandacht vragen. Vereniging kan nog grote stappen zetten m.b.t. duurzaamheid en gezonde kantine.

Figuur 4 Modeluitwerking Sporting Heerlen

6 Gemeente Heerlen

6.1 Inleiding

Ook met de gemeente worden de 6 thema's besproken en voorgelegd: Sportief, Sociaal, Specifieke doelgroepen, Economisch, Gezonde kantine en Duurzaamheid. In gesprek met de gemeente wordt bekeken of er een prioritering gemaakt kan worden in lijn met het nieuw af te sluiten Sportakkoord.

6.2 Prioritering van waarden

Bij het bepalen van de prioriteiten voor de gemeente wordt duidelijk dat de focus ligt op de jeugd, vooral de middelbare schooljeugd. Dit wordt beschouwd als cruciaal, omdat hier het fundament wordt gelegd voor sportdeelname gedurende hun hele leven. Bovendien ziet de gemeente vanuit de beschikbare data veel drop-outs. Bijzondere aandacht is voor Heerlen Noord.

Er is echter ook aandacht voor de uitdagingen naarmate de leeftijd stijgt, met name bij sportverenigingen. Bovendien erkent de gemeente het belang van commerciële sportaanbieders om middelbare scholieren betrokken te houden bij sportactiviteiten. Daarnaast wordt benadrukt dat de doorstroom van deelnemers uit programma's zoals GLI naar het bestaande sportaanbod niet altijd soepel verloopt. Dit vereist mogelijk individuele begeleiding, wat ook de betrokkenheid van sportaanbieders vereist.

Ondersteuning van verenigingen en maatschappelijke waarde

De gemeente stelt vast dat de clubs nu vooral bezig zijn met, of bezig zouden moeten zijn, met hun basis op orde krijgen. Als er daarna interesse is om meer de wijk in te trekken, dan zou de gemeente dat graag ondersteunen. Maar de prioriteit ligt bij de kern van de club zelf.

Om lokale sportverenigingen te ondersteunen, is het belangrijk om de middelen van het Sportakkoord te benutten. Hierbij kan gedacht worden aan het aanstellen van clubkadercoaches. Ook de versterking van de maatschappelijke waarde van topsport is van belang. Programma's zoals 'Heel Heerlen Beweegt' en 'Iedereen Kan Sporten' (IKS) worden al uitgevoerd en er is regionale samenwerking op dit gebied. Een opvallende prioriteit binnen het Sportakkoord II is de sociale veiligheid. Hierbij worden stappen gezet om kennisbanken, stappenplannen en bijeenkomsten te ontwikkelen, met specifieke aandacht voor Vertrouwenscontactpersonen (VCP's) en pedagogische kwaliteit bij sportverenigingen. Daarnaast is er ondersteuning voor vitale sportaanbieders, waaronder het organiseren van bijeenkomsten voor voorzitters en penningmeesters, en het bevorderen van clubkader-coaching op zowel sporttechnisch als bestuurlijk gebied.

Ten aanzien van het thema gezonde kantine benoemt de gemeente dat er een behoeftepeiling heeft plaatsgevonden onder een aantal Limburgse verenigingen. Het thema speelt wel, er is contact met de GGD, maar er is nog niemand geweest die dat kon oppakken.

Diversiteit en waardering voor lokale inspanningen

Een belangrijke observatie is dat traditioneel besturen in Zuid-Limburg nog steeds dominant is, met sterke vicevoorzitters, incidentele voorzitters en penningmeesters die verantwoordelijk zijn voor financiële zaken. De gemeente Heerlen streeft naar meer diversiteit en minder afhankelijkheid van individuele bestuursleden, vooral binnen sportsectoren zoals voetbal.

De gemeente waardeert de lokale inspanningen van sportverenigingen, zoals schoolvoetbal, Heerlense kampioenschappen, g-sport en duurzaamheid. Het is belangrijk om deze prestaties te blijven ondersteunen en te ontwikkelen in lijn met het Sportakkoord.

De weg vooruit

Hoewel soms met enige jaloezie wordt gekeken naar grote Brabantse verenigingen, beseft de gemeente dat Limburgse verenigingen al veel bereiken, wat eerder uitzonderlijk is dan vanzelfsprekend. De gemeente wil samen met de sportverenigingen verkennen hoe deze successen kunnen worden uitgebreid en wat daarvoor nodig is.

Ten slotte erkent de gemeente dat de terreinen van sportclubs vaak midden in de wijken liggen en openbaar toegankelijk zijn, wat soms tot overlast kan leiden. In samenwerking met de clubs wordt aan oplossingen gewerkt, terwijl de prioriteit ligt bij het verbeteren van de basiswerking van de clubs. Het is van belang om de jeugd meer te betrekken bij de clubs, mogelijk zelfs als bijbaantje, en maatschappelijke diensttijd (MDT) kan hiervoor worden ingezet.

Conclusies gemeente Heerlen

Samenvattend zijn de belangrijkste aandachtspunten voor de gemeente Heerlen het betrekken en behouden van de jeugd in de sport, het in stand houden van vitale sportverenigingen en het bevorderen van een positief pedagogisch klimaat. Het gemeentebestuur is zich bewust van de uitdagingen en kansen die voor liggen, en werkt aan het versterken van de sportgemeenschap in samenwerking met lokale partners en het Sportakkoord.

7 Conclusie en aanbevelingen

In dit slothoofdstuk trekken we inhoudelijke conclusies over de stand van zaken bij de verenigingen (7.1). Op basis daarvan formuleren we concrete inhoudelijke aanbevelingen om de clubs verder te helpen (7.2). In aanvulling daarop kijken we terug op het proces (7.3) en formuleren we aanbevelingen hoe de gemeente met verenigingsondersteuning als proces verder kan gaan, en de rol van de methodiek van de waardenvolle club daarin (7.4).

7.1 Inhoudelijke conclusies

Er is sprake van drie verenigingen met een sterk ontwikkeld DNA. Er zit veel energie bij de verenigingen, al zit die soms wat verstopt. Veel energie zit in het draaiende houden van de verenigingen, zijn er genoeg trainers aanwezig? Hoe is de barbezetting en wie fluit de wedstrijden, de zogenaamde waan van dag.

Veel taken komen terecht op steeds minder vrijwilligers waardoor het moeilijk is om even uit te zoomen en na te denken over de middellange termijn/strategie van de vereniging. Onderwerpen zoals de gezonde sportkantine en duurzaamheid worden wel belangrijk geacht, maar zijn niet urgent genoeg om lang stil te kunnen blijven staan. Met name RKHBS heeft grote stappen gezet m.b.t. duurzaamheid.

Energie is er vooral ten aanzien van:

- Het laten reilen en zeilen van de vereniging en de leden zelf, en van daaruit bij de wijk;
- Bij de ontwikkeling van de leden van de club (als speler en trainer);
- Eenduidigheid over DNA en positie van de vereniging in de maatschappij;
- Het behalen van sportieve successen moet hand in hand gaan met het creëren van een positieve en respectvolle sfeer binnen de vereniging.

Energie is er minder ten aanzien van:

- Sportieve ambities leidend laten zijn;
- Inrichten gezonde kantine;
- Ontwikkelen van specifieke doelgroepen (ouderen, g-voetbal, andere culturen, meisjes);
- Lokale business podium geven;
- Ontwikkelen beleid rondom duurzaamheid (m.u.v. RKHBS).

Gerede zorgen zijn over de kracht en het voortbestaan van de club. Over de hele linie is er sprake van tekort aan vrijwilligers. Dit wordt wel gesignaleerd, maar het ontbreekt veelal aan actief beleid op dit vlak.

7.2 Inhoudelijke aanbevelingen

Op basis van de stand van zaken bij de verenigingen die bij het proces betrokken waren, adviseren wij als concrete inhoudelijke aanbevelingen die de verenigingen⁵ verder helpen:

- **Train de trainer:** faciliteer voor verenigingen een Train de Trainer programma.
  - Ondersteuning van de grote groep veelal vrijwillige jeugdtrainers en coaches zonder opleiding is belangrijk. Zij vervullen een belangrijke taak binnen het verenigingsleven, maar zouden hun taak nog beter kunnen doen. "Door hen direct te ondersteunen en te begeleiden bij het geven van trainingen wordt het leuker om trainer te zijn en wordt de positieve sportcultuur versterkt", aldus het Sportakkoord. Bied vanuit de gemeente doorlopende ondersteuning aan sportverenigingen bij het Implementeren van de pedagogische benaderingen en het toepassen van de Train-de-Trainer methode.

---

⁵ Deze stappen helpen veel andere Heerlense verenigingen waarschijnlijk evenzeer op weg.

Organiseer regelmatige bijeenkomsten voor trainers en verenigingen om ervaringen uit te wisselen en problemen op te lossen en maaksuccessen zichtbaar voor de buitenwereld.

- **Beleidsontwikkeling:** help verenigingen bij het ontwikkelen van gericht beleid, bijvoorbeeld op het terrein van het werven en behouden van vrijwilligers, pedagogisch beleid of het boeien, binden en behouden van specifiek de doelgroep tussen 12-18.
  - De gemeente kan sportverenigingen faciliteren m.b.t. trainingen en workshops inzake effectieve vrijwilligerswerving en andere wervingsstrategieën.
  - Bied financiële ondersteuning aan sportverenigingen voor hun vrijwilligersinspanningen en/of financieren van een vrijwilligerscoördinator.
  - Ga in co-creatie met verenigingen aan de slag om de doelgroep 12-19 jarigen aan de vereniging te binden. Ontwikkel aantrekkelijke programma's en activiteiten en een communicatiestrategie specifiek voor deze doelgroep.
- **Themabijeenkomsten:** organiseer themabijeenkomsten rondom actuele onderwerpen zoals gezonde kantine en duurzaamheid.
  - Deze bijeenkomsten zijn bedoeld om onderwerpen die wat verder van de verenigingen af staan, te agenderen en eerste ervaringen uit te wisselen. Nodig hier specialistische kennis bij uit.

7.3 Terugblik op het proces

Met de verenigingen zijn drie prima gesprekken gevoerd. Die gesprekken leerden dat de methode van de waardenvolle club zich er uitstekend voor leent om de club zich te laten uitspreken over het reilen en zeilen van de vereniging. De gespreksvorm bood meer ruimte dan bijvoorbeeld een enquête om al pratende ideeën en ervaringen uit te wisselen, en op basis daarvan dieper te graven dat wat direct aan de oppervlakte ligt. Al pratende kwamen zaken boven, voorbeelden, situaties, die een rijker beeld gaven wat de club doet en ambieert, dan uit een korte enquêtevraag alleen zou zijn gebleken. Het bijeenplaatsen van meerdere kaderleden stimuleerde daarbij de gedachtewisseling. Deelnemers aan het gesprek reikten elkaar ideeën en ervaringen aan, wat leidde tot aanscherping en soms aanpassing van standpunten, bevestiging van ideeën maar soms ook tot gespreksstof over hoe verder met de club. Dat was waardevol voor het onderzoeksproces zelf, maar ook voor het kader van de club: er was gesprek over de club!

De methode was daarbij wellicht meer tot zijn recht gekomen als er sprake was geweest van meer diversiteit tussen de clubs. Nu waren drie clubs bij het proces betrokken, die redelijk overeenkwamen qua grootte, historie, ligging (midden in een wijk in een middelgrote stad in Zuid-Limburg) en bestuursvorm (klassieke bestuursvorm). Het zou interessant zijn om de methode ook toe te passen om verenigingen die, op een of meer van de genoemde dimensies, meer van elkaar verschillen.

Vastgesteld werd dat de methode in zijn huidige vorm goed werkbaar is. Aan de gesprekken gaat wat voorbereiding vooraf en er ligt wat nawerk (rapportage), maar het geheel is overzichtelijk qua inspanning. Daarbij moet wel bedacht worden dat wij hier alleen stap 1 van de methode hebben doorlopen. Stap 2 (doorspreken met de leden) is een stap die nog niet is gezet, en die van zowel de kaderleden als het begeleidende team nog het nodige vraagt. Toch is ook die stap nodig, om als club echt de weg in te slaan naar een duurzame toekomst. Draagvlak onder leden, over de waarden van de club, is daarbij essentieel.

7.4 Aanbevelingen toekomstige vormgeving verenigingsondersteuning

De methode van de waardenvolle club is van toegevoegde waarde gebleken voor verenigingen om voor zichzelf het gesprek aan te gaan over de koers van de club, en voor de gemeente om daarin ondersteuning te bieden. Verenigingen en gemeente beseffen meer van elkaar wat er omgaat bij de club, en waar mogelijkheden liggen om op voort te bouwen.

Uit de gesprekken werd ook duidelijk dat de drie verenigingen moeite hebben om het hoofd boven water te houden. Het zijn stuk voor stuk sterke verenigingen met een lange historie. Maar de complexiteit van vandaag de dag plaatst ze wel voor uitdagingen.

Verwacht mag worden dat dat niet veel anders is voor de andere zeven Heerlense voetbalclubs, en voor de overige sportverenigingen die de stad telt. Om die situatie het hoofd te bieden, doen we de volgende aanbevelingen ten aanzien van de vormgeving van verenigingsondersteuning in de toekomst, en de rol van de methodiek van de waardenvolle club:

1. De mogelijkheden voor verenigingsondersteuning in Heerlen zijn beperkt, en lijken – afgaand op de gevoerde gesprekken - niet passend voor de problematieken waar de Heerlense clubs voor staan. Bezie daarom hoe de verenigingsondersteuning een impuls kan krijgen in kwantitatieve zin (meer omvang) en in kwalitatieve zin (hoe doe je dat nu goed, verenigingsondersteuning?). Voor dat laatste zou een quick scan hoe andere gemeentes hun verenigingsondersteuning succesvol vormgeven, een aanbeveling zijn;
2. Investeer jaarlijks in 1 of 2 clubs en ga met die clubs meer de diepte in. Begeleid de club(s) die zich daar open voor stellen in het doorlopen van stap 2 van de methode van de waardenvolle club (betrekken leden). Koppel daaraan een compact budget voor het doorvoeren van verbeteringen;
3. Breid het proces van de waardenvolle club uit naar de andere Heerlense clubs, te beginnen met de voetbalclubs. Doe dat in twee rondes (2024/25 3-4 clubs, 2025/26 3-4 clubs). Experimenteer daarbij in een vervolgpilot met een afgeslankte vorm (waardenvolle-club-light). In die opzet worden er niet separaat gesprekken gevoerd met drie of vier clubs, maar wordt op een (iets langere) avond stap1 van de methode van de waardenvolle club doorlopen met alle verenigingen samen. Dat is niet alleen tijd-effectiever, maar stimuleert ook het gesprek tussen clubs. Clubs leren van elkaar, en er is een basis gevormd om de kennisuitwisseling tussen clubs verder vorm te geven.

